

Zie heel Zeeland als regio binnen het Gewijzigde Uitvoeringsbesluit WHW en de Wet Internationalisering in Balans

Zeeland staat bekend om de rust, ruimte en het eeuwige vakantiegevoel, maar er gebeurt veel meer. Ondernemers, overheden en het onderwijs werken actief samen aan urgente maatschappelijke vraagstukken op het gebied van water, energie, voedsel en vitaliteit. Het zijn thema's die bij het DNA van Zeeland horen en grote sociale, regionale en zelfs wereldwijde impact hebben.

Door deze samenwerkingen, de innovaties die hieruit voortkomen en de grensoverschrijdende samenwerking, die in Zeeland bijna vanzelfsprekend is, zijn veel Zeeuwse ondernemingen uitgegroeid tot grote, internationale bedrijven. Een groot aantal van dit soort namen is gevestigd in Zeeuws-Vlaanderen.

Krappe arbeidsmarkt en lage werkloosheid

Zeeland heeft een sterke, diverse economie, maar er zijn ook uitdagingen. Er is een zeer krappe arbeidsmarkt en Zeeland heeft al jaren de laagste werkloosheid van Nederland. Enerzijds door een sterfteoverschot, anderzijds doordat bijna de helft van de jongeren een hbo- of wo-studie volgen de provincie verlaten. Hiervan keert slechts een kwart later terug om hier te werken en wonen.

Toch staat Zeeland niet direct te boek als een krimpgebied, omdat mensen van buiten de provincie zich vestigen in Zeeland. Een groot deel hiervan zijn buitenlandse werknemers of internationale studenten aan de HZ University of Applied Sciences of University College Roosevelt. Hier vinden zij een interessante studie of werk én een (betaalbare) woning. Als deze mensen er niet zouden zijn, zou Zeeland een sterke daling qua inwonersaantal laten zien en een nog krappere arbeidsmarkt kennen. Dit zou ten koste gaan van de leefbaarheid en brede welvaart. Wij vragen daarom om maatwerk voor een regio als Zeeland: er is hier geen probleem met de aanwezigheid van internationale studenten en onze internationaal georiënteerde industrie heeft ze keihard nodig.

Achtergrond & samenwerkingsverbanden

De overheid, onderwijs- en kennisinstellingen en ondernemers hebben de laatste jaren veel geïnvesteerd in het versterken van de kennisinfrastructuur van Zeeland. Door samen op te trekken en krachten te bundelen vergroten ze de innovatiekracht. Daardoor wordt Zeeland aantrekkelijker voor andere kennisprofessionals, die weer zorgen voor meer innovatie en een sterke(re) economische structuur.

Mooie voorbeelden van deze regionale, nationale en internationale samenwerkingsverbanden zijn de masteropleiding River Delta Development (samenwerking tussen HZ University of Applied Sciences, de Hogeschool Rotterdam en Van Hall Larenstein), het Joint Research Center Zeeland (een modern onderzoeksinstituut van de drie Zeeuwse kennisinstellingen (mbo, hbo en wo) voor onderzoek op het gebied van water, energie, voedsel en de biobased economy) en het Delta Climate Center (DCC). Het laatste is voortgekomen uit het rapport 'Wind in de Zeilen' en is een - door de samenwerking tussen mbo, hbo en wo - unieke samenwerking van de Zeeuwse kennisinstellingen, waaronder ook het UCR, het NIOZ, Wageningen University and Research en Universiteit Utrecht.

De Hogeschool in Zeeland: HZ/UAS

De HZ is een spil in deze samenwerkingsverbanden en daardoor van eminent belang in de regio. Aan de ene kant is de hogeschool onmisbaar voor het onderwijs en onderzoek naar belangrijke deltavraagstukken, aan de andere kant als leverancier van kennisprofessionals van de toekomst. De in Zeeland gevestigde (internationale) bedrijven zitten te springen om jonge hbo'ers van de HZ met veel (technische) kennis.

Deze vraag uit het werkveld kan niet alleen worden beantwoord met jongeren die hier studeren en/of na hun studie terugkeren. De HZ heeft hierop ingespeeld door Engelstalige opleidingen te ontwikkelen voor buitenlandse studenten, veelal in het technische domein. Voorbeelden hiervan zijn Engelstalige programma's voor HBO ICT, Engineering, Chemie, Technische Bedrijfskunde en Civiele Techniek. Ook op het voor Zeeland zo belangrijke vlak van duurzaamheid, toerisme, ondernemerschap en vitaliteit heeft de HZ Engelstalige programma's. Een groot deel van de internationale studenten blijft hier na hun studie en vult de moeizaam te vervullen vacatures in.

De studenten uit het buitenland zijn voor de arbeidsmarkt én voor de HZ en daarmee voor de hele regio van levensbelang. De HZ is een van de beste middelgrote hogescholen van het land. Met 4620 studenten (waarvan 750 internationaal) verzorgt het 23 voltijd-, 8 deeltijd en 8 AD-opleidingen. Hiervan zijn er 9 internationaal. Mede dankzij de internationale studenten lukt het tot nu toe om zoveel opleidingen aan te bieden in de regio. Met minder internationale studenten dreigen opleidingen om te vallen vanwege de kleine aantallen – dit met een enorme verschraving als gevolg. Een breed aanbod, waarvan ook kleine, niet rendabele, maar wel essentiële opleidingen deel uitmaken (zoals Engineering en Communicatie) is van groot belang voor de in de regio gevestigde bedrijven en organisaties. Het zijn vitale opleidingen die bijdragen aan de brede welvaart.

De regio van de HZ is van levensbelang voor Zeeland, maar ze wordt er niet structureel voor betaald. Dit is ook nauwelijks het geval voor het praktijkgericht onderzoek. Hierdoor teren we in op eigen middelen en staan we onder grote druk. Onze internationale studenten maken dit deels goed maar zijn van grotere waarde voor de regio en de internationale leeromgeving. Een echte structurele oplossing ligt uiteraard in andere benadering van de bekostigingssystematiek. Het huidige systeem (per student) maakt het moeilijk om een breed palet aan opleidingen in de lucht te houden, en structurele bekostiging van de regio, het praktijkgericht onderzoek en vitale opleidingen zou daar het echte verschil maken.

Het aantal buitenlandse studenten aan de HZ staat daarbij in geen verhouding tot de aantallen aan universiteiten.

- Internationale studenten zijn meer dan welkom in Zeeland, dit werd in de gezamenlijke brief op 23-december 2022 aan de minister van OCW door de Economic Board Zeeland al bevestigd.
- Woonruimte voor de doelgroep studenten vormt hier nauwelijks een probleem.
- 30% van de internationale studenten van HZ heeft na de studie direct al werk in Nederland.
- De HZ heeft momenteel 17 % internationale studenten (750) en heeft al jaren als beleid om niet naar meer dan 20 % te groeien
- Internationale studenten in Zeeland zijn hard nodig. Bedrijven o.a. gevestigd in Zeeuws-Vlaanderen als DOW en Yara zitten te springen om technisch onderlegde professionals, maar studenten aan een opleiding als International Business zijn eveneens van essentieel belang voor ondernemingen, groot en klein, in de regio. Dit geldt ook voor Tourism Management. De vrijetijdsector is een van de belangrijkste sectoren in Zeeland en zorgt voor veel werkgelegenheid. Kijk dus breder dan het technische domein.

Het University College Roosevelt

Voor het University College in Middelburg vormt de WIB en het uitvoeringsbesluit een existentiële bedreiging. Met 100 medewerkers en 650 studenten draagt UCR substantieel bij aan de regionale economie door hier te wonen, leven, studeren en werken. University Colleges zijn residentieel, selectief, kleinschalig en intensief. UCR selecteert de studenten aan de poort en kan balans brengen in de instroom van de verschillende aangeboden majors (studiegebieden) en tussen internationale en nationale instroom. De campus is speciaal ontwikkeld voor onze studenten waarbij de huisvesting gekoppeld is aan de inschrijving van de student. Daarmee kan en wil het College niet meer studenten ontvangen dan dat dit kleine college aan onderwijs, faciliteiten en kamers kan bieden; max. 650 studenten in totaal. Het positieve aan de WIB is dat een college als het UCR een oplossing kan bieden voor de overvolle bachelors programma's in de universiteitssteden, waar de nadelige maatschappelijke effecten het grootst zijn, door alternatieve opleidingen te bieden in de regio's waar de sociaaleconomische druk minder is en die juist bij deze instroom gebaat is (zoals in krimpregio's).

UCR heeft, net als veel andere University Colleges, slechts één programma: Liberal Arts & Science. Mocht het programma gewijzigd moeten worden, dan wijzigt ook de onderwijsinstelling zelf. Mocht er binnen de WIB het praktisch niet mogelijk zijn het programma te wijzigen, dan moet de instelling zelf ook sluiten. Voor UCR en Zeeland betekent dit het volgende:

- Het verdwijnen van wetenschappelijk onderwijs uit Zeeland, en daarmee de helft van de hoger onderwijsinstellingen van de provincie.
- Een direct negatief effect op alle Zeeuwse samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld met de wetenschappelijke instituten, huisvesters, gemeente Middelburg en Provincie Zeeland.
- Direct negatieve maatschappelijke en economische effecten, zoals dat 750 hoogopgeleiden (jonge mensen, zowel studenten als werknemers) hiermee uit de regio verdwijnen, die hier anders zouden wonen en werken.

- Het verloren gaan van de miljoenen overheidsinvesteringen in het hoger onderwijs door bijv. Wind in de zeilen (oprichting Delta Climate Center) en de introductie van het Engineering programma aan UCR.

Overwegingen t.a.v. het Uitvoeringsbesluit en de WIB

De Economic Board Zeeland waardeert het feit dat de minister, mede naar aanleiding van ons schrijven in december 2023, het criterium 'regionale omstandigheden' heeft opgenomen als uitzonderingsgrond op de regel dat onderwijs enkel in het Nederlands aangeboden mag worden. Dit doet recht aan de situatie van regio's als Zeeland, en aan rapporten als 'Elke Regio Telt' die – met het oog op deze regio's – vragen om een herijking van de beleids- en investeringslogica van het Rijk.

Tegelijkertijd maken wij ons grote zorgen dat de beoordeling van de regionale omstandigheden, zoals voorgesteld in het uitvoeringsbesluit, zo eng is dat het voor Zeeland zo belangrijke Engelstalige onderwijs aan de HZ en het UCR erbuiten zou vallen. Daarmee zouden alsnog de in Zeeland zo gevreesde effecten van de Wet optreden.

Het gaat dan om het feit dat een instelling als de HZ en het UCR, om een beroep te doen op deze uitzonderingsgrond, cumulatief moet voldoen aan drie elementen: het moet gaan om een grens- en/of krimpregio, daarnaast moet de instelling verweven zijn met de regio, en moet deze aanmerkelijk bijdragen aan die regio. Daarbij is de verwevenheid van beide instellingen met de regio en de aanmerkelijke bijdrage weliswaar aan te tonen (zij het met zware administratieve lasten voor deze twee relatief kleine instellingen), maar ligt de zorg in de uitwerking de eerste eis: grens- en of krimpregio. U geeft aan dat instellingen de keuze hebben tussen een van beide, maar in de door u voorgestelde definitie voldoen onze instellingen er aan geen:

- *Een grensregio*: hiervoor moeten opleidingen aangeboden worden op hemelsbreed 25 kilometer van de landsgrens met een anderstalig gebied. Deze invulling wijkt substantieel af van de definitie die elders in Rijksbeleid wordt gebruikt, bv in de Leidraad Grenseffecten uit 2021. Hier wordt onder grensgebied verstaan ' (een deel van) het grondgebied van de zeven provincies grenzend aan Duitsland en/of België, namelijk Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Limburg, Noord-Brabant en Zeeland', waarbij onderwijs geldt als een van de aandachtsgebieden.
- *Een krimpregio*: de andere mogelijkheid voor de Zeeuwse instellingen om te verzoeken om een uitzondering, is hier ook niet van toepassing. Zeeland als geheel staat niet officieel te boek als krimpregio. Het deel Zeeuws-Vlaanderen wel. De HZ is de enige hogeschool in Zeeland en dus zeker ook van belang voor Zeeuws-Vlaanderen: een groot deel van de studenten komt uit Zeeuws-Vlaanderen en een groot deel van de internationale studenten gaat juist daar aan het werk. De hogeschool is echter gevestigd in Middelburg en Vlissingen, hemelsbreed 10 KM van Zeeuws Vlaanderen vandaan, tussenliggend de Westerschelde. Het UCR is gevestigd in Middelburg. Zowel het UCR als de HZ dragen bij aan de gehele regio maar vallen met de vestigingen in de steden Middelburg en Vlissingen buiten de definitie van krimpregio binnen het wetsvoorstel. Actueel [onderzoek](#) van het Centraal Bureau voor de Statistiek laat overigens zien dat Middelburg en Vlissingen wel onder deze definitie vallen.

Het Memorie van Toelichting bij het Uitvoeringsbesluit stelt terecht dat 'anderstalig onderwijs in krimpregio's de regionale kenniseconomie kan stimuleren en kan zorgen voor extra economische activiteit. Dit kan bijdragen aan het tegengaan van (versnelde) krimp waardoor het risico wordt verminderd dat krimpregio's verder achterop raken in vergelijking met groeiregio's'. Dit geldt bij uitstek voor een regio als Zeeland. Toch dreigt deze regio, vanwege de door u gehanteerde uitwerking, buiten de uitzonderingsgrond te vallen.

Wij verzoeken u daarom om Zeeland als geheel in aanmerking te laten komen voor een uitzondering op basis van regionale omstandigheden. Met deze aanpassingen kunnen de HZ en het UCR een belangrijke rol blijven spelen in de regio en van waarde zijn voor het werkveld en provincie als geheel. Ten eerste op het gebied van onderwijs en onderzoek binnen de regio vitale thema's water, energie en vitaliteit. Ten tweede blijft de verdere vergrijzing beperkt en de leefbaarheid en brede welvaart behouden. Ten derde ligt hierin een oplossing voor het Zeeuws bedrijfsleven, dat dringend behoefte heeft aan – ook internationaal – talent. In het rapport 'Elke Regio Telt' is de ambitie om op beleidsgebied rekening te houden met elke regio – dit is het moment om dat te doen. De kennisinstellingen in Zeeland, inclusief hun internationale studenten, zijn dan echt van levensbelang!